

Ako bolo v USA (a nielen tam)

V súčasnosti existuje na Slovensku množstvo rôznych agentúr a nadácií, ktoré ponúkajú zaujímavé možnosti práce, či študijných pobytov v zahraničí. Tieto sú však určené prevažne pre vysokoškolákov. Veľmi ma preto potešilo, keď som zistil, že Nadácia J. W. Fulbrighta ponúka okrem rôznych štipendií pre študentov aj výmenný program pre stredoškolských učiteľov. Slovenský učiteľ podá prihlášku, v ktorej uvedie o.i. aké predmety vyučuje, aký je obsah ním prednášanej látky, aký je vek jeho žiakov a základné informácie o škole, na ktorej pôsobí. Podobne spraví aj americký učiteľ. Všetky prihlášky putujú do centrálnej Nadácie, ktorá je vo Washingtone, D.C. Po zaslaní všetkých prihlášok pracovníci vyhľadajú učiteľov s rovnakou aprobáciou a typom školy, na ktorej učia a oslovia obe strany, či súhlasia s výmenou.

Sotva je uchádzač vybraný, nasleduje množstvo „papierovej“ práce, skúška z angličtiny, pohovor pred komisiou, zdravotná prehliadka a ak všetko dobre dopadne, odlieta hneď na začiatku augusta na tzv. *orientáciu* (čiže stretnutie, na ktorom sa má zorientovať v tom, čo ho čaká).

Orientácia sa konala v Alexandrii, ktorá je od Washingtonu, D.C. čoby kameňom dohodil. Okrem rôznych prednášok, vyplňania všakovakých formulárov a diskusií bola súčasťou programu aj prehliadka hlavného mesta. No a po týždni sa už každý pobral na miesto svojho budúceho pôsobiska. Ja som odletel do Washingtonu. Čudujete sa? Ako som mohol z Washingtonu letieť do Washingtonu? Vysvetlenie je jednoduché: hlavné mesto Washington, D.C. sa nachádza na východnom pobreží, ale štát Washington je na druhom konci - na západnom pobreží Spojených štátov.

Počas troch týždňov, ktoré mi ostávali do začiatku školského roka som si vybavoval miestne doklady, podnikal malé výlety do okolia a chodil do školy, aby som sa zoznámil s budúcimi kolegami, oboznámil s učebnými osnovami, prezrel si učebne a pripravil pomôcky.

Annie Wright School, na ktorej som vyučoval, sa nachádza v meste Tacoma (asi 60 km južne od Seattlu). Je to súkromná škola, ktorú môžu navštevovať žiaci od škôlky až po maturitný ročník. Posledné štyri ročníky (tzv. Upper School) sú však len pre dievčatá. Súčasťou starobylej budovy školy s vyše 120 ročnou tradíciou sú aj ubytovacie priestory pre dievčatá z Upper School. Američaniek je asi polovica a aj tie sú z rôznych častí USA. Ja som tu stretol žiačky z Kalifornie, Oregonu, Texasu, Montany a Washingtonu. Druhú polovicu tvorili Číňanky, Tajwanky, Kórejky, ďalej dievčatá z Nemecka, Veľkej Británie, Litvy, Moldavska, Tibetu, Japonska.

Americký systém výučby tak ako som ho mal možnosť spoznať na tejto škole má oproti nášmu výhody ale i nedostatky. Vo všeobecnosti by som povedal, že na Slovensku sme na tom neporovnateľne lepšie s výučbou prírodovedných predmetov, zhruba rovnako s výučbou cudzích jazykov a humanitných predmetov a veľmi zaostávame vo „výchovách“

– telesnej, hudobnej, dramatickej, umeleckej (podotýkam, že porovnávam gymnáziá a nie odborné školy so špeciálnym zameraním).

Na Slovensku sa už od základnej školy vyučujú fyzika, chémia a biológia samostatne a tak je to aj na gymnáziu. V Amerike som mal na hodine fyziky maturantky, ktoré sa s fyzikou stretli po prvýkrát! Taktiež chémia a biológia boli len voliteľné predmety.

Zato v škole bolo sedem klavírov, žiačky si ako voliteľný predmet mohli vybrať napr. „orchester“ (a skutočne na predstaveniach hrali na všetkom od sláčikových nástrojov cez flauty a klarinety až po bubny a tympany), alebo „spevokol“, alebo „drámu“ (škola mala vlastnú divadelnú sálu, v ktorej žiačky niekedy aj v spolupráci s inými školami hrávali predstavenia aj pre verejnosť), alebo „umenie“ (maľovanie, výroba keramiky, práca s rôznym materiálom). Škola mala vlastný umelecký ateliér.

Veľká pozornosť sa venovala športu. Okrem telesnej výchovy museli žiačky povinne absolvovať plavecký kurz (škola má vlastný bazén). Absolvovanie kurzu bolo jednou z podmienok na udelenie vysvedčenia. Ďalej si žiačky zvolili jeden zo športov ako napr. basketbal, volejbal, golf, orientačný beh a pod. Počas školského roka nielen trénovali ale aj každý týždeň hrali medziškolské zápasy, resp. sa konali preteky. Z výsledkov sa každoročne zostavuje poradie.

Ďalšou podmienkou na udelenie vysvedčenia bolo absolvovať niekoľko hodín sociálnej pomoci alebo verejnoprospešných prác. A tak žiačky pomáhali napr. v domove dôchodcov, či v domove pre sociálne slabších, alebo pri úpravách parku.

Ako som spomínal, internátnych žiakov je asi polovica. Škola preto organizuje rôzne akcie, aby žiačkam spestrili nielen poobedia, ale predovšetkým soboty a nedele. Nikto neočakáva, že žiačky budú každý víkend sedieť nad knihami zavreté vo svojich izbách. A tak sme chodili na výlety do prírody (Mt. Rainier, Mt. St. Helens, lyžovačka v Kanade, rafting), na kultúrne akcie (divadlo, kino, opera), športové akcie (lezenie na lanách, jazdenie na motokárach), na výstavy (múzeá, galérie) a na rôzne iné podujatia (napr. Puyallup Fair, čo je niečo ako náš Agrokomplex a Flóra dohromady; alebo tulipánový festival do údolia Mt. Vernon, kde sa každoročne urodí viac tulipánov a narcisov ako v celom Holandsku).

Keďže tento článok píšem pre RAN, nebudem opisovať svoje skúsenosti zo školy, ani cestovanie, ale venujem niekoľko riadkov pohľadu na duchovný život, ako som ho mal možnosť spoznať.

Ľudia v Amerike (okrem potomkov domorodých indiánov) sú buď prisťahovalci doslova z celého sveta, alebo potomkovia ľudí, ktorí prišli do Nového sveta hľadať nový domov. A tak nájdeme v Amerike aj z náboženskej stránky všetko možné: od starobyklých náboženstiev a náboženských systémov akými sú hinduizmus, budhizmus, židovstvo, kresťanstvo a islam, cez neskoršie rôzne protestantské odnože (ktorých je v Amerike neúrekom) až po moderné pseudonáboženstvá a sekty. Je

celkom bežné, že najmä vo väčších mestách nájdete katolícke i rôzne protestantské kostoly, mešitu, chrám nejakého indického náboženstva a sídla ďalších „náboženských“ organizácii, ktoré vyzerajú ako domy, či kancelárie. (V telefónnom zozname je heslo „cirkev“ na niekoľkých stranách).

Príslušníci jednotlivých skupín sú k sebe tolerantní (opäť zdôrazňujem, že opisujem svoju skúsenosť – ja som sa s prejavmi neznášanania nestretol). Jednotlivé skupiny niekedy aj verejne oslavujú svoje sviatky, takže môžete vidieť nielen napr. vianočnú výzdobu, ale v iných ročných obdobiach povedzme africké, alebo ázijské oslavy. Aj medzi mojimi žiačkami boli budhistky, moslimky, židovky i kresťanky a ich rozdielne náboženské presvedčenia nemali žiadne negatívne dôsledky na ich vzájomné vzťahy.

Problémy skôr – tak ako u nás v Európe – vyrábajú liberáli, ktorí útočia proti morálke a všetkým, ktorí sa ju snažia obhajovať, teda najmä kresťanom.

Príjemne ma prekvapilo i potešilo, že Američania majú celkom bežne rodiny s viac ako dvoma deťmi. Pri jednej príležitosti istí manželia spomenuli, že majú osem detí. Vo farnosti kam som najčastejšie chodieval na sv. omšu boli v nedeľu tri sväté omše a vždy bol kostol plný. Nešlo pritom o žiadnu malú kaplnku. Jedna z tých troch sv. omší bola „detská“ a detí na nej bolo naozaj veľa. Cez týždeň už bolo na svätej omši ľudí menej, ale zato sa po každej svätej omši modlili sv. ruženec (u nás býva zvykom modliť sa ho pred sv. omšou).

V tejto farnosti bola tiež katolícka základná škola, fungovali 'stretká', organizovali sa prednášky na rôzne témy, zbierky pre ľudí z domovov sociálnej starostlivosti a pod.

V inej farnosti, kam som tiež občas zašiel, bola napr. stála eucharistická poklona. 24 hodín denne, sedem dní v týždni bola otvorená malá kaplnka s vyloženou Sviatosťou oltárnou, pri ktorej sa každú hodinu striedali miestni farníci! Veru tak, Amerika, nie je to, čo servírujú hollywoodske filmy.

S hojnou účasťou na sv. omšiach som sa stretol všade, kam som sa počas svojho ročného pobytu dostal: v New Yorku, Chicagu, Nevade, na Havajských ostrovoch i na Aljaške. Hoci taká Aljaška sa môže zdať trochu „od ruky“, v meste Anchorage stáli ľudia na sv. spoved' v rade tak, ako to môžeme vidieť v kostoloch na Slovensku.

V kanadskom lyžiarskom stredisku Whistler povedal p. farár pred sv. omšou: „Prihláste sa všetci, ktorí ste turisti.“ Prihlásila sa nás viac než polovica. Aj tu pamätali ľudia na to, že veriacimi nie sú len doma, ale i na dovolenke.

Nemožno teda povedať, že „západný svet“ je neveriaci, alebo že jeho viera je povrchná. Čiara medzi vierou a neverou, dobrom a zlom, zásadovosťou a bezcharakternosťou nie je na mape, ale prechádza cez každého z nás.

Nakoniec by som sa rád ešte krátko zmienil o Japonsku. Do Japonska

som odcestoval ku koncu môjho výmenného programu predtým, než som sa vrátil do Európy. Kým o Európe a Amerike možno povedať, že sú „kresťanské“ aspoň z historického pohľadu, o Japonsku to povedať nemožno. Jeden misionár o Japonsku napísal, že sa tu „neloví do siete, ale na udicu“. Myslím si, že by to mohlo platiť všade. Každý by mal veriť nie preto, že veria všetci (alebo aspoň väčšina) okolo neho, ale z osobného presvedčenia.

V japonskej kultúre má úctivé správanie i komunikácia vysokú hodnotu, na čom majú iste podiel aj budhizmus a šintoizmus. Hoci táto úctivosť nie vždy vyjadruje aj skutočný vnútorný postoj dotyčného človeka, predsa sa mi niekedy zdá, akoby Japonsko bolo úrodnou pôdou, ktorá je niekoľko storočí starostlivo pripravovaná, no zatiaľ stále čakajúca na Rozsievачa, ktorý by do nej zasial dobré semeno. Ono by iste prinieslo aj stonásobnú úrodu.

V deklarácii II. vatikánskeho koncilu o postoji Cirkvi k nekresťanským náboženstvám čítame:

„... Budhizmus vo svojich rozmanitých formách uznáva základnú nedostatočnosť tohto menlivého sveta a učí ceste, ktorou by ľudia mohli s nábožnou a dôverivou myslou dosiahnuť stav dokonalého oslobodenia alebo dôjsť k vrcholnému osvieteniu, či už vlastným úsilím, alebo vďaka pomoci zhora. A tak aj iné náboženstvá, ktoré nájdeme všade na svete, sa rozličným spôsobom snažia odpomôcť nespokojnosti ľudského srdca, predkladajúc rozmanité cesty, to jest učenia, životné pravidlá a posvätné obrady.

Katolícka cirkev nič nezavrhuje z toho, čo je v týchto náboženstvách pravdivé a sväté. S úprimnou úctou hľadí na oné spôsoby konania a správania, na pravidlá a učenia, ktoré sa síce v mnohom líšia od toho, čo ona sama zachováva a učí, no predsa sú nezriedka odbleskom tej Pravdy, ktorá osvecuje všetkých ľudí. Cirkev však ohlasuje a je povinná neprestajne ohlasovať Krista, ktorý je „cesta, pravda a život“, v ktorom ľudia nachádzajú plnosť náboženského života a v ktorom Boh zmieril so sebou všetko.

Preto Cirkev povzbudzuje svojich synov a dcéry, aby s múdrosťou a láskou vydávali svedectvo o viere a kresťanskom živote, nadviažuc dialóg a spoluprácu s vyznávačmi iných náboženstiev a uznávali, chránili i zveľaďovali duchovné, mravné a spoločensko-kultúrne hodnoty, ktoré sa u nich nachádzajú.“ (Nostra Aetate, čl. 2)

Som vďačný Pánu Bohu, že mi doprial spoznať ďalší kúsok sveta a verím, že môjmu výmennému partnerovi – americkému učiteľovi, ktorý rok pôsobil na Slovensku a podnikol niekoľko ciest aj mimo neho, sa u nás v Európe páčilo.